

Genderové rozpočtování

Gender Budgeting

Linda Sokačová

Gender Studies, o.p.s.

Genderové rozpočtování

- Rozpočty přenáší do praxe politické priority a rozhodnutí.
- **Genderové rozpočtování** je procesem, v kterém jsou analyzovány veřejné rozpočty z genderového hlediska, tedy do jaké míry jsou přínosné pro ženy a pro muže. Součástí je také tvorba doporučení a změn, které přispívají k rozvoji rovných příležitostí žen a mužů.
- Je postaveno na myšlence, že rozpočty nejsou genderově neutrální – tedy že různá opatření a programy nemají specifický dopad na muže a ženy.
- **Klíčové otázky:** Jaký dopad má konkrétní fiskální opatření na genderovou rovnost? Zmenšuje nebo zvětšuje genderové nerovnosti?
- Komunitní rozpočtování
- Zahrnutí dalších aspektů do rozhodování o přínosech veřejných rozpočtů: třída, etnicita, region atp.

Genderové rozpočtování

- **Genderové rozpočtování není:**
 - Vytvářením nových, samostatných rozpočtů pro ženy
 - Analýza pouze určitých částí rozpočtu, které jsou na první pohled genderově specifické
 - Více výdajů a méně daní
- **Genderové rozpočtování je:**
 - Zahrnutí genderové perspektivy do tvorby a analýzy rozpočtu
 - Analýzy celého rozpočtu vč. zdánlivě genderově neutrálních kapitol
 - Zaměření také na oblast daní a dalších příjmových složek rozpočtu

Genderové rozpočtování a mezinárodní instituce (OSN)

- **Platforma pro akci (Peking, 1995):** genderové sensitivní rozpočty jsou prioritou.
- Článek 345: rozpočty mají zahrnovat genderovou perspektivu a adekvátní finanční zajištění specifických programů.
- Článek 346: vlády by měly systematicky hodnotit, jaký prospěch přináší rozpočty ženám (posilování kapacit, sociální potřeby).
- **UNIFEM (ženský fond OSN):** do roku 2015 mají všechny členské státy realizovat genderově odpovědné rozpočtování a mají politicky a finančně podporovat kapacity vlád i občanské společnosti za tímto účelem.

Genderové rozpočtování a mezinárodní instituce (EU)

- **Výbor pro ženská práva a rovné příležitosti Evropského parlamentu (2003)**
- **Poradní výbor pro rovné příležitosti žen a mužů Evropské komise (2003)**
- **Rada Evropy:** Genderové rozpočtování je uplatňování gender mainstreamingu v rozpočtovém procesu. Za GM se považuje (re)organizování, zlepšování, rozvíjení a vyhodnocování politických procesů tak, aby bylo na všech úrovních a ve všech stádiích zapracováno hledisko rovných příležitostí žen a mužů, a to prostřednictvím všech aktérů, kteří se běžně podílejí na politickém rozhodování.

Principy a přínosy genderového rozpočtování

- **Genderová rovnost** – rovné příležitosti
- **Odpovědnost**
- **Výkonnost**
- **Transparentnost** tvorby a čerpání veřejných rozpočtů (vč. participace různých aktérů)
- **Genderové statistiky**
- **Cíle:** zvyšování participace žen na ekonomickém rozhodování, transparentnost a výkonnost, kritický nástroj pro monitoring tvorby a čerpání rozpočtů, vytvoření sady alternativních hodnot pro posuzování dopadů rozpočtů na životy žen a mužů.

Organizace genderového rozpočtování

- **Veřejné výdaje:**
- **Transfery** (např. penze, podpora v nezaměstnanosti, mateřský a rodičovský příspěvek atp.)
- **Dotace** (např. zemědělství, export atd.)
- **Služby** (zdravotnictví, vzdělávání, infrastruktura atp.)

- **Veřejné příjmy:**
- Přímé a nepřímé daně
- Uživatelské poplatky (za elektřinu, vzdělání, zdraví atp.)

Genderové rozpočtování ve světě

- **Austrálie:**

1984, premiér Bob Hawk zahájil proces analýzy veřejných rozpočtů v oblasti ekonomického postavení žen a jejich přínosu ekonomice. Tento proces byl nazýván jako „women´s budgeting“.

- **Itálie, Modena: nerovný přístup k zařízením péče o děti:**

Konsorcium univerzit a veřejných organizací. Cíl: získat data pro tvorbu nové strategie rozvoje a vzniku zařízení péče o děti. Součástí bylo zaměření na ekonomické možnosti žen a mužů (nejen čistý příjem domácností).

Genderové rozpočtování ve světě

- **Velká Británie: programy pro nezaměstnané:**

Analýza výdajů na příjemce na základě genderu.

Zjištění: státní dávky se téměř netýkají rodičů – samozivitelů (95 % matek – samozivitelek) a z více než 70 % se týkají mužů.

- **Evropa:**
- **Francie:** analýza výdajů určených pro ženy a rovné příležitosti ve veřejných rozpočtech.
- **Basel, Švýcarsko:** výdaje v oblasti vzdělání, sociálního zabezpečení a veřejné bezpečnosti.
- **Švédsko:** analýza oblasti sociální ochrany, regionálního rozvoje, dopravy a spojů.

Děkuji za pozornost!

Kontakt:

linda.sokacova@genderstudies.cz

777 910 933, 224 91 56 66

www.genderstudies.cz